

Suomen Kouluhistoriallinen Seura

Toimintakertomus vuodelta 2004

Vuosikokous

Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuosikokous pidettiin helmikuun 25. päivänä 2004 Suomen Vanhempainliiton toimitiloissa.

Johtokunta sai seuraavan kokoonpanon:

- professori Martti T. Kuikka (erovuoroinen)
- kouluneuvos Jouko Kauranne
- kouluneuvos Martti Hölsä
- opetusneuvos Antti Lappalainen (erovuoroinen)
- opetusneuvos Erkki Merimaa (erovuoroinen)
- ylivohtaja Aslak Lindström
- professori Sirkka Ahonen
- kasvatustieteiden tohtori Saara Hakaste
- dosentti Jukka Rantala.

Erovuorossa olleet johtokunnan jäsenet valittiin uudelleen vuosiksi 2004–2006. Seuran esimieheksi valittiin professori Martti T. Kuikka ja varaesimieheksi kouluneuvos Jouko Kauranne. Seuran sihteeriksi valittiin KM Maija Meretniemi ja rahastonhoitajaksi KL Elise Lujala. Tilintarkastajiksi valittiin talousjohtaja Harri Pirkkalainen ja rehtori Lasse Paajanen. Kiitämme KT Saara Hakastetta arvokkaasta sihteerin työstä. Samalla toivotamme uuden sihteerin tervetulleeksi.

Vuosikokouksessa toiminnanjohtaja Pirjo Somerkivi luennoi Suomen Vanhempainliiton historiasta ja toiminnan suuntaviivoista. Liitto tekee merkittävää työtä koululaitoksen piirissä ja kehittää erilaisia yhteistyömuotoja vanhempien ja koulun välille.

Kuukausikokoukset

Vuoden 2004 ensimmäinen kuukausikokous pidettiin käyttäytymistieteellisen tiedekunnan kokoushuoneessa (Bulevardi 18)

helmikuun 3. päivänä. KL (väit) Pauli Arola piti mielenkiintoisen esitelmän väitöskirjansa teemasta: Tavoitteena kunnan kansalainen. Koulun kansalaiskasvatuksen päämäärät eduskunnan keskusteluissa 1917–1924 (2003). Esitelmä viritti vilkkaan keskustelun, koska aihe koskettaa myös nykyaikaa ajankohtaisuudellaan. Eduskuntakeskustelu heijasti nuoren tasavallan pyrkimystä löytää kansalaiskasvatukselle suuntaviivoja vakiintumattomassa poliittisessa jännityskentässä.

Toinen kuukausikokous pidettiin Bulevardi 18:ssa käyttäytymistieteellisen tiedekunnan istuntosalissa. KT Airikki Pousin aiheena oli Mikrohistorian näkökulma Keuruun kouluhistorian 1920- ja 1930-luvuilla. Tämä teema nousi hänen väitöskirjastaan: Nuori Ilmari Vaissi. Kasvun ja kehityksen vuodet suomalaisessa talonpoikaisyhteisössä 1910–1939. (2003). Esitelmässä tekijä valotti henkilöhistorian, aatehistorian ja paikallishistorian näkökulmia nuoren tasavallan alkuvuosikymmeninä.

Huhtikuun kuukausikokous pidettiin yhteistyössä Helsingin Sortavala-seuran kanssa Karjalatalolla. Tilaisuuteen tuli runsaasti kuulijoita, eli 50, joista toista kymmentä oli seuran jäseniä. Kahvin jälkeen opetusneuvos Antti Henttonen kertoi mielenkiintoisella tavalla Sortavalan seminaarin historiasta. Hän lähti liikkeelle 1800-luvun poliittisesta tilanteesta seminaarin syntyäikoihin ja hahmotteli kehitystä seminaarin päättymiseen saakka 1940-luvulle. Antti Henttonen on seminaarin viimeisiä oppilaita. Hän aloitti syksyllä 1939 ja valmistui sota-ajan koulutuksen jälkeen kansakoulunopettajaksi.

Syyskauden ensimmäinen kuukausikokous pidettiin Ebeneser-säätiön kokoustiloissa Helsinginkatu 3-5. Säätiön toiminnanjohtaja KM, LTO Maija Meretniemi kertoi Varhaiskasvatuksen historian tutkimuksesta ja sen edellytyksistä. Varhaiskasvatuksen tutkimus on parasta aikaa elpymässä, varhaiskasvatuksen historia kiinnostaa niin tutkijoita kuin kouluttajia. Sitä tukee Ebeneser-säätiö. Sen ylläpitämät arkisto, kirjasto ja Lastentarhamuseo muodostavat konkreettisen yhdyssiteen tutkimukselle. Arkistoa kehitetään ja museolle tehdään vaihtuvia näyttelyitä. Arkiston ja museon materiaalia ja esineistöä kartutetaan jatkuvasti.

Lokakuun kuukausikokous pidettiin Kuntatalossa Toinen linja 14, missä olimme Kuntaliiton vieraina. Suomen Kuntaliiton opetus- ja kulttuuriosaston päällikkö Anneli Kangasvieri valotti mielenkiintoisella tavalla koulutoimen nykynäkymiä oman liittonsa näkökulmasta. Maassamme kunnat vastaavat pääosin oppivelvollisuuden toteuttamisesta ja ovat vähitellen laajentaneet koulutustehtävänsä ammatilliseen koulutukseen ja korkea- koulutukseen. Siksi kuntaliiton toimintakettään sisältyy monia kehitysnäkymiä ja samalla uhkakuvia.

Marraskuun kuukausikokouksen aiheena oli arkistot. Tällä kertaa Toimihenkilöarkisto oli kutsunut seuran vieraakseen Vallilaan, Elimäenkatu 94 sijaitseviin tiloihinsa. Arkistonjohtaja Riitta Itälä esitteli arkiston syntyhistoriaa, toimintaa, tutkijapalveluja ja laajaa aineistoa. Toimihenkilöarkisto on toimihenkilöammattijärjestöjen päätearkisto. Se aloitti toimintansa vuonna 1988. Arkistoa ylläpitää Toimihenkilöarkistoyhdistys, jonka jäseniä ovat AKAVA ja STTK. Arkisto saa toimintaansa valtionapua. Monien jäsenjärjestöjen arkistot ovat Toimihenkilöarkistossa tutkijoiden käytettävissä. Asiakirjoja arkistossa on yli viideltäsadalta järjestöltä yhteensä n.1850 hm, vanhimmat 1860-luvulta.

Vuosikirja

Vuoden 2004 vuosikirjan toimituskuntaan valittiin Martti T. Kuikka, Jouko Kauranne, Sirkka Ahonen, Jukka Rantala ja Erkki Merimaa. Toimituskunta sai määräaikaan mennessä 10 artikkelia vuosikirjaa varten. Sen toimittaminen kuitenkin viivästyi osin teknisten ongelmien takia siten, että se voitiin lähettää jäsenille maaliskuussa 2005.

Vuosikirjan sisältö

Martti T. Kuikka: Kasvatuksen historian tutkimus – ollako vai ei olla
Jouko Kauranne: Helsingin koulut ja niiden opetus itsenäisyyden aikana

Saara Hakaste: The New Educational Idea and its Practice in Finland – Rudolf Steiner School in Lahti and its new building

Antti Henttonen: Sortavalan seminaari oli Karjalan korkeakoulu

Hannu Syväoja: Kehitysromaani – kasvatuseromaani

Janne Varjo: Kolmannen tasavallan koulutuspolitiikan ohjelmanjulistus – Harri Holkerin hallituksen koulutuspoliittisen selonteon eduskuntakäsittely

Pauli Arola: ”Kirkkokansan nousu” vuonna 1922 – kansanliike vai poliittista ohjailua?

Airikki Pousi: Sosialisatioprosessi historiallisessa viitekehyksessä – mikrohistoriallisen tutkimuksen avaamia näkökulmia kouluhistoriaan 1910-1930-luvun Keuruulla

Tuula Hyyrö: Aukusti Salon seminaari garnisonikaupungissa

Maija Meretniemi: Kansanlastentarhan uranuurtajan Hanna Rothmanin toiminnan aatteellisia perusteita

Suomen Kouluhistoriallinen Seura, toimintakertomus vuodelta 2003

Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuosikirjat 1935–2003

Kasvatustieteen asema

Suomen Kouluhistoriallinen Seura toimi aktiivisesti kasvatustieteen professorin viran säilyttämiseksi edelleen kasvatuksen historia opetus- ja tutkimusalan kasvatustieteen laitoksella, kun professori Martti T. Kuikka siirtyi eläkkeelle 1.1.2004 alkaen. Seura sai tuekseen Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran, Suomen Historiallisen Seuran ja Opetushallituksen, jotka lähettivät säilyttämistä koskevan esityksen käyttäytymistieteelliselle tiedekunnalle. Maaliskuussa tiedekunta teki päätöksen professorin viran alan muuttamisesta. Kouluhistoriallisen seuran johtokunta kävi yliopiston rehtorin luona ja painotti ko. professorin viran jatkamista edelleen kasvatuksen historian alana. Rehtori palautti heinäkuussa 2004 asian uudelleen valmisteltavaksi tiedekunnalle ja piti tärkeänä kasvatuksen historian tutkimuksen ja opetuksen asemaa, koska kasvatuksen historian tutkimuksella on pitkät perinteet ja se on edelleen yksi kasvatustieteen oman strategian painoaloista. Tiedekunta käsitteli asiaa uudelleen maaliskuussa 2005.

Jäsenyydet

Suomen Kouluhistoriallinen Seura on Tieteellisten Seurojen valtuuskunnan jäsen ja Suomen Tiedekirjailijat ry:n jäsen. Seuran jäsenmäärä on 63. Jäsenistä osallistuu kuukausikokouksiin 10–20, mitä voidaan pitää tyydyttävänä. Seuran taloudellinen tilanne on hieman kohentunut edellisestä vuodesta.

Seuran hallituksen jäsen KT Saara Hakaste osallistui ISCHE 26 konferenssiin Genevessä Sveitsissä heinäkuussa. Vuoden teema oli New Education, Genesis and Metamorphoses. Hakasteen esitelmän aiheena oli The New Educational idea and its practices in Finland – The Lahti Rudolf Steiner School and its new building. Kalvinistista historiaa henkivässä Genevessä konferenssin osanottajat pääsivät vierailemaan suuren vaikuttajan, Jean Jacques Rousseau kotimuseossa.

Muuta

Kouluhistoriallisen Seuran aloitteesta johtokunnan jäsenen, ylijohtaja Aslak Lindströmin arvonimiasia on saatu päätökseen, kun tasavallan presidentti on myöntänyt hänelle kouluneuvoksen arvonimen. Muina allekirjoittajina olivat: AKAVA ry, Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry, Kadettikunta ry, Kustannusosakeyhtiö Otava, Museovirasto, Opetusalan ammattijärjestö OAJ, Opetusalan koulutuskeskus Opeko, Sanoma-WSOY, Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja Suomen rehtorit ry.

Helsinki 15.3.2005

Martti T. Kuikka
esimies

Maija Meretniemi
sihteeri